

Interjúkészítő: Mark Bishop / Arizona állam – Radio Business X

Interjúalany: John Czingula / szerző

FROM UTOPIA TO THE AMERICAN DREAM

Mark Bishop: János Amerikába emigrált, és John lett belőle. Szorgalmas bevándorló, külföldi diák, hollywoodi színész és producer, pilóta, sélő, üzletember, majd sikeres vállalkozó lett – mindez azután, hogy Magyarországot a második világháborút követően orosz megszállás alá került.

De hogyan menekülhetett el egyetlen fiú a háború sújtotta hazájából?

John Czingula *From Utopia to the American Dream* című könyvében meséli el hihetetlen élettörténetét.

John, megtiszteltetés, hogy itt van velünk! Üdvözlöm!

John Czingula: Köszönöm!

Mark Bishop: A könyvben bemutatja a debreceni családi életüket, amikor az orosz hadsereg a második világháború alatt és után elkezdte Magyarországot kommunista országgá változtatni.

Gyermekeként természetesen nem értette a helyzet teljes súlyát, igaz? Mégis olyan részletesen írja le a történeteket és a saját élményeit, hogy az olvasó teljes képet kap az akkoriban zajló borzalmakról – még hozzá egy gyermek szemén keresztül, ami egészen különleges perspektívát ad.

John Czingula: Így van.

Mark Bishop: Pedig csodálatos gyermekkor volt, igaz?

John Czingula: Igen! A háború előtti kisgyermekkorom Magyarországon egyszerűen fantasztikus volt!

Nagyszerű barátaim voltak, csodálatos életet éltem. Aztán persze majdnem négy évnyi bombázás következett, ami egyáltalán nem tett jót, amikor kitört a második világháború.

Aztán jöttek az oroszok, természetesen az amerikaiak és a világ többi rendes népe pedig megnyerte a háborút – bár talán az oroszokra nem kellene azt mondanom, hogy „rendes népek”.

A háborúban részt vevő országok mind megegyeztek abban, hogy 1947-re mindenki hazamegy, és az országok újjáépítik magukat.

De természetesen mindannyian tudjuk, hogy az oroszok nem mentek haza.

Megszállták azokat a területeket, illetve ott maradtak azokban az országokban, amelyeken keresztülvonultak, hogy legyőzzék Németországot.

1919-ben volt egy nagyon kis csoport, amely kommunistának nevezte magát, és egy kisebb felkelést indított. Kevesebb mint három nap alatt leverték őket. Ezek az emberek aztán mind Oroszországba menekültek, majd később az orosz hadsereggel együtt visszatértek Magyarországra.

A többi már történelem.

Körülbelül nyolc-kilenc politikai párt alakult, de másfél-két éven belül az új magyar kommunista párt az oroszok segítségével mindenkit félreállított.

Így lényegében a kommunista párt maradt az ország kormányzó pártja.

Mark Bishop: A nagymamájának volt öt hold földje Debrecen határában, igaz?

Az édesapja kertészmérnök volt, és önök tulajdonképpen ezen a földön, egy kis bunkerben éltek túl a háborút. A nagymamája földjén, miközben állandó félelemben éltek a háborús Magyarországon.

Amit a könyvről olvastam, abból az derül ki, hogy ez tulajdonképpen két könyv egyben: az élet Magyarországon, majd az élet a menekülés után.

A *From Utopia to the American Dream* valójában a remény története, John. Egy könyv arról, hogy **az álmaink, az elszántságunk és a képzelőerőnk az élet varázsszerei.**

Mennyire került közel ahhoz, hogy mindent elveszítsen, John?

John Czingula: Nos, elmondom...

A háború után különösen borzalmas időszak következett. Elvégeztem egy könyvelői szakközépiskolát.

Természetesen minden fiú gépészmérnök szeretett volna lenni, de gépészeti középiskolába csak azok a gyerekek kerülhettek be, akiknek a szülei párttagok voltak.

Mindenki más oda került, ahová tudott.

Így a gépészeti iskolák tulajdonképpen a politikai párt – vagyis a kommunista párt – tagjainak gyermekei számára voltak fenntartva.

Én nem kerülhettem be.

A középiskola elvégzése után mindenkinek egy év gyakorlati munkát kellett végeznie azon a területen, amelyet négy éven keresztül tanult.

Természetesen én kaptam a legrosszabbat.

Egy kis faluba küldtek, ahol az volt a feladatom, hogy a gazdáktól begyűjtssem és adminisztráljam a kormánynak beszolgáltatandó összes kukoricát.

Tulajdonképpen egy **behajtóhivatal** volt.

Mark Bishop: Igen... ez voltak a kezdeti évek és az egész pokol, amin keresztülmentek.

De aztán 1957-ben sikerült kivándorolnia Amerikába. És itt kezdődik egy új élet.

Új lehetőségek, igaz?

Ön pedig elhatározta, hogy a lehető legtöbbet hozza ki belőlük: egyetemre ment, és kipróbált számos olyan pályát, amely Magyarországon elérhetetlen lett volna.

Mennyire tartotta életben az álmodozás ezekről a különböző lehetőségekről? Ez segített továbbmenni?

John Czingula: Igen.

Miután megszöktem és magam mögött hagytam mindezt, képes voltam megvalósítani az álmaimat.

1957-ben érkeztem Amerikába, és ösztöndíjat nyertem az indianai Wabash College-ba.

Akkoriban New Yorkról és Los Angelesről tudtunk – nagyjából ennyit.

A Radio Free Europe-ból hallottunk Amerikáról.

Kiderült, hogy az iskola valójában egy üzleti főiskola volt Indianában, és a General Motors támogatott.

A barátommal Detroitba érkeztünk a menekülttábor, Camp Kilmer után. A General Walker nevű hadihajón jöttünk, és a barátomnak volt egy nagynénje és nagybátyja Detroitban.

Mindketten befogadtak engem is, így hozzájuk költöztem.

Egy alkalommal templomba mentem, és megismerkedtem egy magyar emberrel, aki a General Motors egyik – a sok ezer közül – alelnöke volt.

Megkérdezte, akarok-e egyetemre járni.

Aztán megkérdezte:

„Bizonyítani tudja, hogy elvégezte a középiskolát?”

Azt mondtam:

„Igen, tudom!”

Erre beültettek minket egy '57-es Chevybe, és levittek a Wabash College-ba.

Olyan volt, mint egy álom!

Soha életemben nem láttam még ilyen autót.

Még havi 20 dollár zsebpénzt is kaptam, és minden egyéb költségemet is ők állták.

Egyszerűen hihetetlen volt!

Mark Bishop: Nem ez volt egy álom valóra válása?

John Czingula: De igen. **Ez volt az álom valóra válásának kezdete!**

Mark Bishop: Azt mondja, hogy a története ma is rendkívül aktuális. Az oroszok ugyanazt teszik Ukrajnában, mint 1956-ban!

John Czingula: Igen.

Magyarország határos Ukrajnával.

A magyarországi tinédzserként szerzett tapasztalataim alapján egyszerűen nem tudom elhinni, ami most történik a világban.

Elképesztő! Egyszerűen teljesen hihetetlen.

Remélem, hogy a szegény ukránok megnyerik ezt az egészet, mert szerintem Oroszország most nagyon rosszul mérte fel a helyzetet.

Úgy gondolom, hogy jelenleg nagyon meggyengültek.

Mark Bishop: Mi volt a legfontosabb lecke, amit úgy érzi, hogy az élete során megtanult?

John Czingula: Hogy **semmi sem lehetetlen.**

Ezt a dédapámtól tanultam. Ő azt mondta:

„Ha valamit meg akarsz csinálni, akkor meg tudod csinálni!”

Sajnos Magyarországon nem tudtam mindezt megvalósítani.

Amikor azonban az Egyesült Államokba érkeztem, rájöttem, hogy **itt minden lehetséges.**

Mark Bishop: Hogyan alakult volna az élete, ha Magyarországon marad?

Gondolja, hogy más lehetőségei lettek volna?

John Czingula: Nem.

Nem tudtam volna megvalósítani az álmaimat.

Elsősorban színész akartam lenni, de az apám miatt és a politikai nézeteim miatt nem engedték, hogy megtanuljam mindazt, amire szükségem lett volna.

Mark Bishop: Értem.

John Czingula: Amikor azonban ebbe az országba érkeztem, az első dolgom az volt, hogy utánajárjak, hogyan lehet bekerülni a filmiparba.

És sikerült.

Körülbelül tíz évig abból éltem, hogy színész voltam itt, Los Angelesben.

Az volt a célom, hogy legyen egy saját televíziós sorozatom. Onnan pedig természetesen a legtöbb színész a filmek felé lép tovább.

Édesanyám nagyon szerette a színházat, és mindig azt mondta nekem:

„Ne legyél színész, mert a színészek... nem élnek **rendes életet**.”

Mark Bishop: *(nagyot nevet)*

John Czingula: Amikor a *Gomer Pyle Show*-t forgattuk, egyszer megkérdeztem tőle:

„Szerinted színésznek kellene lennem?”

Azt mondta:

„Igen, menj csak! Mindannyian rendes emberek!”

(János nevet.)

Sok más műsorban is szerepeltem, például a *77 Sunset Strip*-ben, ahol több epizódban is játszottam.

Szerepeltem Jack Webb *True* című műsorában is, forgattam néhány westernfilmet, és még sok más produkcióban vettem részt.

Sokat dolgoztam.

Az egyik filmben is szerepeltem, amely Franz Liszt történetét dolgozta fel. George Cukor rendezte, és nekem is volt benne egy kisebb szerepem.

Aztán lassan rájöttem, hogy az egyetlen módja annak, hogy **saját filmeket készítsek**, az, ha sok pénzt keresek, és abból finanszírozom őket.

De persze ez is csak egy saját álom volt.

Mark Bishop: Tehát a cél az volt, hogy pénzt keressen, és abból filmeket készítsen, igaz?

Ez volt az igazi cél?

John Czingula: Igen.

Mark Bishop: És sikerült elérnie?

John Czingula: Nem, ezt nem sikerült megvalósítanom.

Tudja, amikor az ember belevág az üzleti életbe, és az üzlet sikeres lesz...

Mark Bishop: Igen... egyszerűen felemészti az ember minden idejét.

John Czingula: Pontosan.

Eljön a péntek, és ki kell fizetnie 40–50 embert.

Aztán ahogy növekszik a vállalkozás, tovább kell fejlesztenie, ha sikeres akar maradni.

És végül az egész elvette minden időmet.

Mark Bishop: Tehát végül ez lett az amerikai álom: abból a világból érkezett, ahonnan érkezett, és itt megtalálta a saját útját.

Úgy gondolja, hogy a szerencsének is szerepe volt abban, hogy eljutott oda, ahol ma tart?

John Czingula: Azt hiszem, valamennyi szerencsének is szerepe kellett, hogy legyen.

A bátyámmal úgy kezdtük, hogy béreltünk egy csomó parkolót, és lehetővé tettük, hogy mások üzemeltessék őket.

Főiskolásokat alkalmaztunk az autók parkoltatására.

Amikor például valaki beállt egy étteremhez, kiszállt az autójából, mi pedig elparkoltuk. Amikor visszajött, fizetett nekünk.

Amikor baleset történt, a biztosítótársaságoknak kellett fizetniük.

Illetve valójában a mi biztosításunk fizetett.

Aztán rájöttünk, hogy **a karosszériajavító műhely sokkal jobb üzlet, mint a parkoltatás.**

Úgyhogy nyitottunk egy karosszériajavító műhelyt!

Mark Bishop: John, habozott, amikor személyes részleteket osztott meg? Volt olyan dolog, amiről nem akart írni?

Túl fájdalmas volt, vagy mindent elmondott?

John Czingula: Nos, a nagyon személyes dolgokat nem részleteztem.

Kétszer váltam el.

Az első feleségemmel volt egy csodálatos gyermekünk. Ő a budapesti Színház- és Filmművészeti Főiskolán végzett, én pedig sokat dolgoztam a Los Angeles-i Magyar Színházzal.

Körülbelül 300 000 magyar élt ott, így gyakorlatilag saját színházunk volt.

Éppen egy darabot játszottunk, és nem találtunk nekem megfelelő partnernőt – egy fiatal, gyönyörű hölgyet, aki énekelni is tud.

Így találkoztam vele.

Ugyanabban a darabban játszottunk, és természetesen azonnal szerelem lett belőle.

Megszületett a fiam.

A feleségem vissza akart menni Magyarországra a fiunkkal és velem együtt.

Én azt mondtam, hogy ezt nem tehetem meg.

Ez volt az oka annak, hogy elváltunk.

Ő hazament, és Amerikában nem tudott tovább színészkedni, mert egyáltalán nem beszélt angolul.

Mark Bishop: Milyen tanácsot adna azoknak a bevándorlóknak és menekülteknek, akik hasonló helyzetben vannak ahhoz, amelyben ön egykor volt?

John Czingula: Nos, azt mondanám, hogy sok bevándorló talál magának egy állást, és elégedett vele.

De nincs meg bennük az erő vagy a tudás ahhoz, hogy valamit saját maguk hozzanak létre és fejlesszenek tovább.

Hogy önálló vállalkozók legyenek, és vállalják a kockázatot.

Én rengeteg kockázatot vállaltam.

Volt úgy 18–20 különböző vállalkozásom.

Aztán végül a napenergia területén sikerült áttörést elérnem.

Mark Bishop: Ők elégedettek a „részükkel”.

Önben viszont megvolt az a vágy, ami sok bevándorlóban megvan.

Mire szeretné, hogy leginkább emlékezzenek önnel kapcsolatban?

John Czingula: Ó, hát...

Nagyon remélem...

A könyvemet elolvasó emberek körülbelül 60 százaléka azt mondja, hogy ebből filmnek kellene készülnie.

A fiammal – aki nagyon jártas a számítástechnika világában – megpróbáljuk ezt megvalósítani.

Ha sikerülne filmet készítenünk belőle, **nagyon boldog lennék!**

Azt is hadd említsem meg, hogy egy debreceni magyar egyetem tudomást szerzett a könyvemről, és meghívtak Magyarországra, hogy beszéljek az ottani emberekkel.

Elmentem, és rendkívül nagy örömmel fogadtak.

Azt mondták, hogy nagyon sok könyv született a forradalomról, de **olyan könyv nem volt, amely egy gyakorlatilag hároméves kisgyermek szemszögéből mutatta volna be**

az eseményeket, a gyermekkorától egészen két évvel ezelőttig – vagyis az Egyesült Államokban leélt egész életén keresztül.

Mark Bishop: Emberek, el kell olvasniuk a könyvet, hogy megismerjék a történet egészét!

A From Utopia to the American Dream John életének önéletrajzi története: hogyan jutott el a kommunista Magyarországon való túléléstől egészen addig, hogy magáévá tette az amerikai álmot.

Remélem, élvezték ezt a részt a „**Nothing Like a Good Book**” című műsorunkból.

John Czingulát mutattuk be, és a könyvét megtalálják azokon a helyeken, amelyekről beszéltünk.

Remélem, élvezték ezt a beszélgetést!